

УДК 343.979

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.7.53>**Сергій Саблук,**

докт. юрид. наук,

провідний науковий співробітник

Науково-дослідного інституту публічного права

КОНТРОЛЬ ЗА ЗЛОЧИННІСТЮ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕПРЕСИВНОЇ ПОЛІТИКИ ПІД ЧАС КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ

Актуальність теми статті підтверджується тим, що перехід від політики примусових хлібозаготівель до примусової колективізації серед іншого зумовлювався досить жорстким опором селянства такій політиці радянської влади. Вплив на організацію контролю за злочинністю протягом 1930-х років був бажанням вищого партійного керівництва отримати у своє розпорядження величезну кількість дешевої робочої сили для здійснення форсованої індустріалізації.

З'ясовано, що у процесі реалізації репресивної політики контроль за злочинністю набув вкрай викривлених форм, які передбачали перетворення правоохоронних органів на каральні. Крім того, для забезпечення диктатури вищого партійного керівництва, очолюваного Й. Сталіним, було прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання суспільних відносин в умовах тоталітаризму.

Визначено, що у період колективізації в рамках забезпечення державного контролю за злочинністю широкого розповсюдження набули безпідставні арешти, значна частина яких зумовлювалася специфікою стосунків у сільських громадах. Зусилля влади, спрямовані на розкол селянства за майновою ознакою з метою отримання коштів на здійснення форсованої індустріалізації, успішно використовувалися для формування нових образів злочинця та уявлень про характер контролю за злочинністю на основі широкого застосування силових методів.

Зроблено висновок, що визначення злочинцями цілих соціальних груп із окресленням майбутньої кількості покараних, отримання «доказів» у справах завдяки широкому застосуванню фізичного насильства щодо заарештованих, побудова звинувачення лише на підставі свідчень самих підозрюваних або ж навіть розправи без суду і слідства набули масового поширення.

Не відкидаючи того, що дії частини засуджених дійсно мали ознаки певних злочинів, вважати всіх засуджених злочинцями було б безпідставно, оскільки засудження селян, які рятувалися від голодної смерті, збираючи на полях колоски, засудження без доведення вини як співучасників або ж на основі лише належності до певної соціальної групи за загальнолюдськими принципами можна вважати злочином. В таких умовах масово порушувалися або ж зовсім ігнорувалися норми кримінально-процесуального права, а деякі нормативні акти набули зворотної сили.

Ключові слова: соціалістична власність, трудова дисципліна, колективізація, колгосп, законодавчі акти.

Постановка проблеми. Наприкінці 1920-х років вище керівництво СРСР взяло курс на зміцнення своєї влади в країні шляхом створення командно-адміністративної системи з чітко підпорядкованою владною вертикаллю з диктатурою правлячої партії. Плануючи розширення свого впливу за рахунок приєднання до СРСР територій окремих сусідніх держав, компартійна верхівка віддала перевагу здійсненню форсованої індустріалізації із перевагою важкої промисловості та розбудовою потужного військово-промислового комплексу.

Перехід від політики примусових хлібозаготівель до примусової колективізації серед іншого зумовлювався досить жорстким

опором селянства такій політиці радянської влади. Вплив на організацію контролю за злочинністю протягом 1930-х років мало також бажання вищого партійного керівництва отримати у своє розпорядження величезну кількість дешевої робочої сили для здійснення форсованої індустріалізації.

Виклад основного матеріалу. В січні 1930 року спеціальною комісією під керівництвом В. Молотова було розроблено порядок розкуркулення селянських господарств, який у подальшому було закріплено Постановою ЦК ВКП(б) від 30 січня 1930 року «Про заходи у справі ліквідації куркульських господарств у районах суцільної колективізації», відповідно до якої передбачався поділ

господарств, які підлягали ліквідації, на три категорії.

До першої категорії відносили «учасників і організаторів антирадянських виступів і терористичних актів», які згідно з рішеннями судових органів мали бути засуджені до певного терміну ув'язнення. До другої категорії належали особи, які «здійснювали менш активний опір кампанії розкуркулення» і мали бути разом із родинами вислані у віддалені райони країни. До третьої групи належали особи, які не чинили опору і одержували зменшені земельні ділянки за межами колгоспних земель.

Посилилася централізація, були створені нові підрозділи, до функцій яких належало безпосереднє проведення репресій. Після ліквідації відповідно до постанови ВУЦВК і РНК УСРР від 28 грудня 1930 року НКВС УСРР міліція та кримінальний розшук фактично перетворилися на частину апарату органів Державного політичного управління (далі – ДПУ) УСРР. Під контролем ДПУ УСРР опинилися охорона громадського порядку, паспортизація та інші не властиві для органів державної безпеки функції [1, с. 9].

Постановою ЦВК і Раднаркому СРСР від 13 лютого 1931 року було запроваджено кримінальну відповідальність у вигляді примусових робіт на строк до 6 місяців чи позбавлення волі на строк до 3 років за злочинно-недбале ставлення до тракторів і сільськогосподарських машин. Вже 25 лютого 1931 року відповідно до постанови Раднаркому СРСР «Про відповідальність за злочини, що дезорганізують роботу транспорту» було доповнено КК УСРР ст. 26, яка передбачала порушення працівниками транспорту трудової дисципліни і встановлювала відповідальність за вказані дії у вигляді позбавлення волі до 10 років, а у випадках, коли ці злочини носили явно злісний характер, – найвищої міри покарання – розстрілу.

Важливою передумовою розгортання масових репресій було рішення Президії ЦВК СРСР від 3 квітня 1931 року, відповідно до якого з метою забезпечення єдиного керівництва всією судовою мережею СРСР у практику пленуму Верховного Суду СРСР вводилося заслуховування доповідей про перспективні плани діяльності судових органів союзних республік на майбутній рік. Крім того, передбачалося дозволити Верховному Суду СРСР перейти від методу оскарження окремих постанов судових органів союзних республік до методу вибіркового вивчення окремих галузей судової практики союзних республік і видачі по них директивних вказівок [2, с. 10].

У деяких випадках відсутність втручання місцевих партійних працівників у забезпечення «правильного» розгляду справ проти комуністів викликала осуд вищого партійного керівництва [3, с. 2], яке намагалося забезпечити безсумнівне виконання на місцях будь-яких власних рішень, в тому числі й шляхом залучення працівників органів юстиції до «боротьби» проти різного роду ворогів, зокрема і в лавах правлячої партії. Протоколи засідань Політичної комісії з розгляду обвинувачень початку 1930-х років свідчили про схильність до визначення для всіх, кого вважали куркулями, покарання у вигляді розстрілу, а для інших «противників хлібозаготівель» – покарання у вигляді позбавлення волі не менш як на 10 років [3, с. 47–58].

Найбільш масштабного характеру охорона соціалістичної власності набула згідно із Законом від 7 серпня 1932 року «Про охорону майна державних підприємств колгоспів та кооперації і зміцнення суспільної (соціалістичної) власності». Зазіхання на соціалістичну власність ототожнювалося з діяльністю ворогів народу. Розкрадання соціалістичної (державної і колгоспно-кооперативної) власності каралося розстрілом із конфіскацією майна або за пом'якшуючих обставин – позбавленням волі строком не менше 10 років із конфіскацією майна. До злочинців, засуджених у справах про розкрадання соціалістичної власності, не передбачалося застосування амністії. До розкрадання соціалістичної власності також прирівнювалося розкрадання вантажів на залізничному і водному транспорті. Цей закон отримав у народі назву закону «про п'ять колосків», можливо, через те, що у зв'язку з його прийняттям до відповідальності притягалися селяни, які збирали колоски на полях [4, с. 244].

Стосовно куркулів, колишніх торгівців, які проникали в організації поставання і були визнані винними у розкраданні товарів або перепродажі їх через приватні ринки, передбачалося застосовувати вищу міру покарання і лише за вказаних пом'якшуючих обставин – позбавлення волі строком на 10 років. Щодо осіб, які були визнані винними у розкраданні товарів на транспорті, мала застосуватися вища міра покарання або, за пом'якшуючих обставин, – позбавлення волі строком на 10 років.

Стосовно одноосібників і колгоспників, які розкрадали колгоспне майно і хліб, мало застосовуватися покарання у вигляді позбавлення волі строком на 10 років, а за систематичне розкрадання – вища міра покарання. Щодо голів колгоспів і членів правління, які брали участь у розкраданні державної та сус-

пільної власності, мала застосовуватися вища міра покарання, а за пом'якшуючих обставин – позбавлення волі строком на 10 років. Справи про розкрадання, які супроводжувалися масовими виступами, терористичними актами, підпалами, а також справи, по яких проходили великі групи осіб, мали розглядатися органами ДПУ [5, арк. 2 зв.].

Законом від 7 серпня 1932 року «Про охорону майна державних підприємств, колгоспів та кооперацій і зміцнення суспільної (соціалістичної) власності» також встановлювалася кримінальна відповідальність за антиколгоспну агітацію, насильство та загрозу застосування насильства до колгоспників, що тягнуло за собою відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 5 до 10 років.

Постановою ЦВК СРСР від 30 січня 1933 року застосування закону від 7 серпня 1932 року було поширене на заподіяння збитків соціалістичній власності у вигляді так званого шкідництва при проведенні оранки та сівби, за навмисну поломку сільськогосподарської техніки, а також за будь-який орган у справі обліку колгоспної праці і врожаю. На засіданні Політбюро ЦК КП(б) У вказувалося, що «соціалістична власність завжди була й залишається найважливішим чинником радянського устрою, що дає можливість пролетаріатові переможно вирішувати найважчі завдання соціалістичної Революції і ставити перед собою ще більші завдання» [6, арк. 3].

Згідно з Постановою ЦВК і Раднаркому СРСР від 22 квітня 1932 року «Про боротьбу зі спекуляцією» ВУЦВК і Раднарком УСРР 25 грудня 1932 року прийняли Постанову «Про зміну ст. 127 Кримінального кодексу УСРР». За новою редакцією цієї статті спекуляція каралася позбавленням волі на строк не менше 5 років з конфіскацією всього або частини майна.

За будь-який вияв незадоволення владою, негативне висловлювання на адресу якогось державного чи партійного керівника згідно з директивою Наркомату юстиції СРСР від 15 квітня 1938 року «Про кваліфікацію контрреволюційних терористичних висловлювань» висувалося звинувачення за статтею 548 КК. Звинувачення у пропаганді і агітації, яка містила заклики до повалення або підризу радянської влади, кваліфікувалося за статтею 5410 КК, а обговорення цих питань кількома особами, яке здебільшого мало побутовий характер, тягло за собою ще й кваліфікацію за статтею 5411 КК як злочинна діяльність [7, с. 21].

Розгортання репресивної діяльності відбувалося на фоні заміни з 1934 року раніше

прийнятого в кримінальному законодавстві терміну «заходи соціального захисту» терміном «покарання». Закон від 8 серпня 1936 року запровадив до раніше встановлених видів позбавлення волі (у виправно-трудових таборах і загальних місцях ув'язнення) ще й найсуворіший вид позбавлення волі – тюремне ув'язнення. У постанові ЦВК СРСР від 14 березня 1933 року роз'яснювалося, що у справах про шкідницькі акти на державних підприємствах і в установах «репресії повинні провадитися з особливою суворістю щодо викритих у цих злочинах службовців державних установ і підприємств».

Постановою від 8 червня 1934 року ЦВК СРСР доповнив Положення про злочини державні 1927 року статтею про зраду Батьківщини, яка визначалася як «дії, вчинені громадянами Союзу РСР на шкоду воєнній могутності Союзу РСР, його державній незалежності чи недоторканності його території». Шпигунство, виказування військової чи державної таємниці, перехід на бік ворога виділялися в групу найтяжчих злочинів, які каралися розстрілом із конфіскацією всього майна, а за обставин, які пом'якшували провину, – позбавленням волі на строк до 10 років.

У разі втечі військовослужбовця за кордон члени його сім'ї, які знали про втечу, за недонесення каралися позбавленням волі на строк від 5 до 10 років із конфіскацією майна. Інші повнолітні члени сім'ї, які проживали разом зі зрадником, підлягали позбавленню виборчих прав і заслання у віддалені райони Сибіру терміном на 5 років. Подальші репресії членів сімей здійснювалися за секретними партійними постановами, наказами НКВС, відомчими інструкціями та роз'ясненнями [8, с. 456].

У 1934 році почала працювати особлива нарада – позасудовий орган, створений НКВС СРСР, який існував до вересня 1953 року. В роботі Особливої наради брали участь нарком внутрішніх справ або держбезпеки (голова наради), співробітники НКВС-НКДБ, прокурор СРСР або його заступник, представник ЦК ВКП(б). Рішення виносилися відразу щодо кількох сотень чи й тисяч справ і не могли бути оскаржені ні судовими, ні прокурорськими органами. Відповідно до Постанови ЦВК СРСР від 1 грудня 1934 року у справах про терористичні організації і терористичні акти проти працівників радянської влади обвинувачення вручалось обвинуваченому за добу до розгляду справи в суді [9]. 14 вересня 1937 року це правило було поширене і на справи про «контрреволюційне шкідництво» і диверсії.

Переломним етапом на шляху до повної централізації репресивної системи став

саме 1934 рік, коли 10 липня постановою ЦВК СРСР було утворено загальносоюзний НКВС, до складу якого замість ліквідованого ОДПУ увійшло новостворене Головне управління державної безпеки (далі – ГУДБ). У союзних республіках були утворені НКВС республіки, які функціонували на підставі положення про загальносоюзний НКВС, на який поклалися обов'язки із забезпечення революційного порядку і державної безпеки; охорони суспільної (соціалістичної) власності; ведення записів актів громадянського стану; прикордонної охорони та деякі інші справи господарського характеру. Тюрми та місця ув'язнення, які підпорядковувалися як ОДПУ, так і нарком'юстам союзних республік, повністю було передано у відання НКВС СРСР, починаючи з моменту його утворення [10, с. 101].

Посилення кримінальних репресій виявилось і в тому, що закон від 7 квітня 1935 року знизив мінімальний вік кримінальної відповідальності неповнолітніх і встановив, що, починаючи з 12 років, особи, викриті у вчиненні крадіжки, заподіянні насильства і тілесних ушкоджень, вбивств чи замаху на вбивство, підлягають притягненню до суду із застосуванням усіх встановлених законом мір кримінального покарання.

Під час реалізації репресивної політики контроль за злочинністю набув україн викривлених форм, які передбачали перетворення правоохоронних органів на каральні. Крім того, для забезпечення диктатури вищого партійного керівництва, очолюваного Й. Сталіним, було прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання суспільних відносин в умовах тоталітаризму.

Зміцненню командно-адміністративної системи та підготовці репресивних заходів сприяла й перевага загальносоюзного законодавства над республіканським, яка утверджувалася на початку 1930-х років шляхом поширення прямої дії загальносоюзних законодавчих актів та їх дублювання в республіканському законодавстві. Із прийняттям Конституції СРСР 1936 року і Конституції УРСР 1937 року всі нормативні акти було поділено на закони і підзаконні акти.

Конституція СРСР 1936 року встановила, що законодавство в СРСР здійснюється виключно Верховною Радою СРСР. Аналогічну норму було вміщено і в Конституції УРСР 1937 року стосовно Верховної Ради УРСР. Президія Верховної Ради УРСР мала право в межах своєї компетенції видавати укази, які за своєю юридичною природою були підзаконними актами. Раднарком УРСР видавав постанови і розпорядження

на підставі і на виконання законів СРСР і УРСР, постанов і розпоряджень Раднаркому СРСР.

Поступово в них почали обґрунтовувати практику формування тоталітарно-репресивного режиму, яка здійснювалася шляхом посилення особистої влади Й. Сталіна із придушенням найменших виявів інакодумства та опозиційної діяльності. В цій системі було сформовано вертикаль органів управління, зорієнтовану на виконання будь-яких вказівок вищого керівництва. Одним із найдієвіших інструментів забезпечення тотального контролю над суспільством мало стати кримінальне право. Свідченням цього стало внесення до Конституції 1936 року всіх сфер кримінального законодавства до сфери впливу СРСР в особі його найвищих органів державної влади [11, с. 61].

Структура та функції судово-прокурорських органів протягом 1928-1933 років зазнали значної трансформації, яка відбувалася у два етапи. На першому етапі (1928-1929 роки), пов'язаному із започаткованим XV з'їздом ВКП(б) наступом на замощене селянство, функціональні та структурні зміни було спрямовано на підвищення рівня централізації органів юстиції, встановлення жорсткого контролю над ними з боку партійних органів, поліпшення оперативності їхньої роботи у справі швидкого подолання опору осіб, які чинили спротив запровадженню політико-економічного курсу.

Саме в цьому ракурсі сприймаються започатковані в цей період спроби забезпечити «єдність системи обвинувачення» (тобто міліції, слідчих органів, прокуратури), підвищити статус прокурора у слідчому процесі, підпорядкувати слідчий апарат прокуратури, перетворити останню в «контрольний пост центральної влади» на місцях і таким чином поставити під контроль прокуратури ті установи, які брали безпосередню участь у соціально-політичних перетвореннях на селі.

Другий етап трансформацій (1930-1933 роки) був пов'язаний із впровадженням у життя політики суцільної колективізації на селі, з територіально-адміністративними реформами, які супроводжували таку політику. На цьому етапі відбувалося прилаштування структури органів юстиції до вказаних реформ, підсилення їхньої низової, районної ланки, тому що саме на районному рівні здійснювалося пряме провадження політико-економічного курсу щодо села, одночасно запроваджувалася подальша централізація органів юстиції вже в загальносоюзному масштабі. Функціональні та структурні зміни загалом сприяли підвищенню ефективності роботи судово-прокурорських органів у справі

запроваджуваного щодо села політико-економічного курсу, що насамперед виявилось в репресивній діяльності щодо селянства [12, с. 56–64].

Також було багато зроблено для того, щоб форми і методи роботи судово-слідчих органів стали ефективним інструментом у справі запровадження репресій на селі. Такі форми і методи роботи органів суду та слідства, як «поширене тлумачення законодавства», використання принципу аналогії у трактуванні цього законодавства (тобто засудження селян за злочини, опису яких не існувало у статтях кримінального кодексу), застосування класового підходу під час розгляду справ (за ним до заможних прошарків селянства вживалися суворіші міри покарання), запровадження нових, більш жорстоких законодавчих норм, спрощення судочинства (воно сприяло скороченню термінів слідства, давало можливість збільшити штампування вироків) забезпечували швидкі темпи вирішення справ і посилений репресивний тиск на селянство під час судово-слідчої роботи, насамперед за рахунок зниження її якості та об'єктивності.

Переважною формою роботи органів суду та слідства на селі стали колективні судово-слідчі бригади, виїзні сесії суду. Такі бригади, виїжджаючи на села, виявляли незадачів хліба чи іншої сільгоспродукції, проводили на місці дізнання та слідство, а суд прискорено розглядав такі справи показовим порядком у тому ж селі. Таким чином забезпечувався і швидкий темп вирішення справ, і посилений репресивний тиск на селян [13, с. 9–11].

Репресивна політика радянського керівництва щодо селянства спричинила досить серйозне збільшення соціальної напруги і активізувала злочинність у сільській місцевості: одна частина селян виступала в якості радянських активістів у справі колективізації, а інші віддавали перевагу опору утворенню колгоспів, в тому числі й збройному. Такий опір у радянських документах характеризувався як «куркульський бандитизм». Попри його злочинну суть, з певним розумінням він сприймався пересічними громадянами. Так, поширення виявів бандитизму сприймалося частиною українських працівників як відповідь на дії влади.

За даними уповноваженого Комісії партійного контролю протягом 1930–1934 років на всій території України мали місце масові порушення соціалістичної законності, пов'язані із безпідставним виключенням з колгоспів, при цьому у одноосібників активісти відбирали землю із посівами. Значного поширення набули незаконні арешти, коли сільські активісти за підозрою у скоєнні кра-

діжок незаконно утримували селян у погребках та інших приміщеннях [14, арк. 39]. Підстави притягнення до карної відповідальності у процесі хлібозаготівельної кампанії ставали все більш абсурдними, оскільки в гонитві за кількісними показниками правоохоронні органи намагалися висунути обвинувачення якомога більшої кількості селян.

Висновки

У період колективізації в рамках забезпечення державного контролю за злочинністю широкого розповсюдження набули безпідставні арешти, значна частина яких зумовлювалася специфікою стосунків у сільських громадах. Зусилля влади, спрямовані на розкол селянства за майновою ознакою з метою отримання коштів на здійснення форсованої індустріалізації, успішно використовувалися для формування нових образів злочинця та уявлень про характер контролю за злочинністю на основі широкого застосування силових методів.

Визначення злочинцями цілих соціальних груп із окресленням майбутньої кількості покараних, отримання «доказів» у справах завдяки широкому застосуванню фізичного насильства щодо заарештованих, побудова звинувачення лише на підставі свідчень самих підозрюваних або ж навіть розправи без суду і слідства набули масового поширення. Не відкидаючи того, що дії частини засуджених дійсно мали ознаки певних злочинів, вважати всіх засуджених злочинцями було б безпідставно, оскільки засудження селян, які рятувалися від голодної смерті, збираючи на полях колоски, засудження без доведення вини як співучасників або ж на основі лише належності до певної соціальної групи за загальнолюдськими принципами можна вважати злочином. В таких умовах масово порушувалися або ж зовсім ігнорувалися норми кримінально-процесуального права, а деякі нормативні акти набули зворотної сили.

Список використаних джерел:

1. Окіпнюк В.Т. Державне політичне управління УСРР (1922–1934): історико-юридичний аналіз / В.Т. Окіпнюк. Київ : Видавництво Національної академії СБУ, 2002. 290 с.

2. ЦДАГО України. Ф. 1. Оп. 20. Спр. 4319. Постановление ЦК КП(б)У «О реализации инструкции ЦК ВКП/б/ о работе политорганов милиции». Переписка с Наркоматом юстиции УССР по вопросам работы органов суда и прокуратуры при рассмотрении личных заявлений. Циркулярное

письмо ЦК КП(б)У райкомам партії об звільненні районних прокурорів від участі в обслуговуванні масових кампаній, 18.04.1931-9.12.1931. 29 арк.

3. ЦДАГО України. Ф. 1. Оп. 20. Спр. 4320. Докладные записки, письма НК РКІ УССР, РК КП(б)У, райотделов ГПУ о фактах самоуправства отдельных членов партии, протоколы заседаний Политической комиссии по рассмотрению обвинительных заключений, 23.02.1931-22.11.1931. 59 арк.

4. Історія держави і права України : підруч. У 2-х томах. Т. 2. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. К., 2003. 580 с.

5. ЦДАГО України. Ф. 1. Оп. 20. Спр. 5488. Інструкція Верховного суду Союзу ССР по застосуванню постановлення ЦИК і СНК ССРСР від 7 серпня 1932 року про захист майна державних підприємств, колективів і кооперації, укріплення громадської (соціалістическої) власності, направлена ЦК ВКП(б) всім партійним органам. Докладные записки Наркомата юстиції УССР і Генерального прокурора республіки в ЦК КП(б)У о работе органов юстиции, мерах по обеспечению выполнения экспортных планов, случаях людоедства, 1.04.1932-31.12.1932. 115 арк.

6. ЦДАГО України. Ф. 1. Оп. 20. Спр. 5492. Виписка из протокола засідання Політбюро ЦК КП(б)У о 15-лїтї створення Рабоче-крестьянской милиции. Докладная записка Политотдела Рабоче-крестьянской милиции в ЦК партии о состоянии кадров. Протоколы допросов обвиняемых, 4.06.1932-24.10.1932. 43 арк.

7. Абраменко Л. Попіл розстріляних і замучених стукає в наші серця. *Вітчизна*. 1998. № 3/4. С. 19–24.

8. Місінкевич Л.Л. Полїтика державного терору в Україні як метод збереження влади. *Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права*. 2011. № 1. С. 453–460.

9. О внесении изменений в действующие уголовно-процессуальные кодексы союзных республик / Постановление ЦИК СССР от 1 декабря 1934 года // Собрание законодательства СССР. 1934. № 34. Ст. 459.

10. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917-1953: суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2 кн. Кн. 1. Київ : Либідь, 1994. 428 с.

11. Терлюк І.Я. Огляд історії кримінального права України : навч. посіб. / І.Я. Терлюк. Львів : Ліга-Прес, 2007. 92 с.

12. Субочев І.В. Правовий аспект колективізації в Україні (1928-1933 рр.) / І.В. Субочев // Вісник Дніпропетровського університету. Історія та археологія. Дніпропетровськ, 2001. Вип. 5. С. 56–64.

13. Субочев І.В. Кадрова політика в органах юстиції УСРС за часів проведення колективізації сільського господарства (1928-1933 рр.). *Бориспелен*, 2001. № 11(125). С. 9–11.

14. ЦДАГО України. Ф. 1. Оп. 20. Спр. 6582. Докладные записки Уполномоченного Комиссии партийного контроля при ЦК ВКП(б) по Киевской области в ЦК ВКП(б) на имя И.В. Сталина, Л.М. Кагановича о политическом и хозяйственном состоянии погранполосы УССР и пограничной охраны на границе республики. Письма Уполномоченного Комиссии советского контроля при СНК СССР и Главного Управления советской милиции при СНК УССР по вопросам паспортизации в Днепропетровской и Николаевской областях, 11.01.1934-02.11.1934. 66 арк.

Serhii Sabluk. Crime control in the conditions of implementation of repressive policy during collectivization

The relevance of the topic of the article is confirmed by the fact that the transition from the policy of forced harvesting to forced collectivization, among other things, was conditioned by rather rigid resistance of the peasantry to such a policy of Soviet power. The influence on the organization of crime control during the 1930s was also the desire of senior party leadership to have a large amount of cheap labor at their disposal to accelerate industrialization.

It is revealed that in the course of the repressive policy, control over crime has become extremely distorted, which envisaged the transformation of law enforcement agencies into punishments. In addition, in order to secure the dictatorship of the top party leadership headed by J. Stalin, a number of legal acts aimed at regulating social relations in the conditions of totalitarianism were adopted.

It has been determined that during the period of collectivization, unjustified arrests were made within the framework of ensuring state control over crime, many of which were due to the specificity of relations in rural communities. The efforts of the authorities to split the peasantry on property grounds in order to obtain funds for forced industrialization have been successfully used to form new images of the offender and ideas about the nature of crime control based on the widespread use of forceful methods.

It is concluded that identifying criminals as whole social groups, outlining the future number of punished persons, obtaining "evidence" in cases due to the widespread use of physical violence against the arrested,

building charges only on the basis of the testimony of the suspects themselves, or even committing a criminal trial without trial.

Therefore, not denying that the actions of some of the convicts did indeed have signs of certain crimes, it would be unreasonable to consider all the convicted criminals, because condemning peasants who escaped from starvation by collecting spikelets in the fields, convicting them without complicity or merely belonging to a particular social group on human principles can be considered a crime. In such circumstances, the rules of criminal procedure law were violated or completely ignored, and some normative acts came into force.

Key words: socialist property, labor discipline, collectivization, collective farm, legislative acts.

